

EEN BUSRIT VAN VIJFTIEN MINUTEN VAN DE KORENMARKT VERWIJDERD, LIGT MARIAKERKE. WELKOM!

Aan de West-Vlamingen: het is Mariakerke, met de klemtoun in het begin. Mariakerke met de klemtoun op de RI is een dorp aan de zee, eegens naast Oostende.

Eerst de feiten. Mariakerke is vandaag een deelgemeente van de stad Gent. We hebben 521 hectare voor 13.500 inwoners (in 1865 waren het er 1.216). Mariakerke wordt begrensd door het groen van de Vinderhoutendam en de Bourgoyen-Ossemeersen, maar ook door het verkeer van de Industrieweg en de drukte van de Brugsepoort.

De Brugse Vaart, gegraven rond 1612, klieft de gemeente in twee: het centrum aan de ene kant van de vaart en Kolegem aan de andere. Tussen die twee helften ligt al een brug sinds de achttiende eeuw, maar de psychologische grens blijft bestaan. Die van Kolegem zijn niet content als ze vergeten woorden of –godbetert– zelfs bij Wondelgem gerekend worden.

Het centrum ligt rond de kerk van Onze-Lieve-Vrouwe-Geboorte, hoozel er van een dorpsplein niet echt sprake is. Dat zou er vroeger wel geweest zijn, voor de pastorie, met een romantische waterput en een gerechtspaal. Maar bon, nu ligt voor de kerk tenminste nog café Den Boes.

Iedereen zegt Den Boes, maar het is eigenlijk Sint-Cornelius. Tot de jaren '50 was Mariakerke in feite een boerengemeente, en de beschermheilige van het vee werd dus zwaar vereerd. Elk jaar kwamen hier duizenden mensen op Cornelius-bedejaart, uiteraard vooral voor de kersen, olieballen, spekken en mokken. Het is sindsdien nooit meer zo druk geweest in Mariakerke.

Mariakerke is vandaag een redelijk kalme, residentiële gemeente, met een paar geëerde schone villa's in typische jaren '60 stijl. Zelfs de Planetenwijk, een sociale woonwijk uit de jaren '80, is in feite nog gezellig.

De oude kasteeldomeinen zorgen voor het sprookjesachtige accent. Sinds de middeleeuwen bezaten de belangrijke families hier een zogenaamde heerlijkheid met veel groen en vijvers. In de 19de eeuw kwamen die in handen van rijke industriërs. Joseph Schadde is een naam die terugkeert, want die architect gaf verschillende kastelen het uitzicht dat ze min of meer vandaag nog hebben. Hij was van Antwerpen, maar kon daar ook niets aan doen.

De kasteelparken zijn ondertussen fel ingekrompen door verkavelingen en infrastructuurwerken, maar de overgebleven stukken geven Mariakerke een groene en lichtelijk majestueuze tint. Een beetje toch.

Zomerlief, de kermis van Mariakerke, bestaat sinds 1778. Vroeger duurde die kermis tien dagen, zoals de Gentse Feesten, inclusief duivelvlucht, monstercross, koers, schieting op de liggende wijf, redemeestoot, vinkenstelling, fanfare en vuurwerk. Vandaag is het een bescheiden, maar plezierig weekend (rond de vierde zondag van april), met optredens en fuiven in de tent in het Claeys-Boûûaertpark, een verlichte avondmarkt en een kermis.

Vanwaar de naam Zomerlief? De kasteelheren in de 18de eeuw kweekten groenten en bloemen in hun serres. De stedelingen kwamen er elk jaar bij het begin van de lente de premiers bezonderen. Die romantische uitstap was populair bij de jeugd, niet per se voor die verse groentjes, maar wel voor een vers lief – een zomerlief dus.

Veel Gentenaars uit het centrum komen misschien enkel in Mariakerke omdat ze er een nonkel of tante hebben, of voor het Parkgolf. Maar vergeet niet dat er aan de Ringvaart ook een essentiële industriezone van onze stad ligt, en dat de Bourgoyen onze grootste groene long is. Een beetje respect dus, en veel plezier op de wandeling!

Cultuur Gent realiseerde dit wandelpaen in samenwerking met de Heemkundige Kring Marka, KWB van Mariakerke en de Groendienst. Vormgeving Lukas Verstraete & Nicolas Marichal. V.U. Mieke Hullebroeck, stadhuys, Botermarkt 1, 9000 Gent

1 DE KERK
Over de oudste bouwgeschiedenis en over de opdrachtgevers van de Onze-Lieve-Vrouwe Geboortekerk is weinig bekend, maar hoe dan ook stond er in 937 al een kleine romaanse kerk op dit hoogste punt van Mariakerke (dat toen nog voor driekwart uit moeras bestond). Door de eeuwen heen werd de kerk voortdurend vergroot en aangepast aan de smaak van de tijd, maar deze 'vervormingen' werden allemaal weggewerkt tussen 1887 en 1892, toen de Gentse architect Auguste Van Assche de kerk serieus aanpakte. Dit is een typische reactie van de neogotiek, die alle bouwstijlen die na de gotiek kwamen als minderwaardig beschouwde en gebouwen 'herstelde' in een stijl die er eigenlijk meer 'middeleeuws' uitzag dan de kerk ooit geweest was. De kerk werd toen ook 11 meter langer gemaakt en de vlakke zoldering werd weggebroken en vervangen door het huidige spitsongewelf. Van Assche ontwierp ook een groot deel van de binnendecoratie, zoals de communiebank, het koorgestoelte en de orgelkast. De altaarretabels werden ontworpen door Jean-Baptiste Bethune, de stichter van de Sint-Lucas kunstscholen. Pronkstuk is het reliëfschrijn van de Heilige Cornelius, links van het altaar. Het is een prachtig staaltje van 19de-eeuws smeedwerk uit koper en brons, versierd met edelstenen en diepblauw smaltwerk. De parochiekerk was de laatste statie van de bedevaartsweg ter ere van de Heilige Cornelius, beschermheilige van de boeren en het vee. Een kus op de reliëfschrijn moest bescherming bieden tegen 'seksens, vallende ziekten, zenuwziekten en tegen de plagen van de staf'. Mariakerke was tot pakweg 1950 voornamelijk een boerengemeente, dus het hoeft niet te verwonderen dat de heilige veel volk trok. Duizenden mensen per jaar kwamen er op pelgrimage. Tot 1925 kon je aan kraampjes van aan de pastorie tot aan de herberg In Sint-Cornelius olieballen, spekken, mokken en ander snoepgoed of kersen kopen. Buiten rondom de kerk staan nog zes staties met tafereeltjes uit het leven van de heilige Cornelius.

2 HET KERKHOF
In 1806 brak een cholera-epidemie uit in Gent en het Gentse kerkhof raakte overvol. Het toenmalige liberale stadsbestuur besloot een nieuwe, ongewijde dodenakker aan de Palinghuizen aan te leggen: de Westerbegraafplaats. Dit kerkhof werd in de volksmond al vlug het 'geuzenkerkhof' genoemd, omdat er enkel individuele graven gewijd konden worden. Voor de katholieken was het evenwel zo belangrijk op een volledig gewijd kerkhof begraven te liggen, dat acht stadsparochies en negen kloosters als tegenreactie dit volledig gewijde kerkhof in Mariakerke planden. Heel die geschiedenis is een uiting van het diepe, ideologische conflict dat van het liberale stadsbestuur en de kerk in die tijd onoverzoeklijke tegenstanders maakte. Het kerkhof werd een hectare groot, aangelegd naar het voorbeeld van het Campo Santo in Pisa: een ommuurde dodenakker met twee kruisende hoofdwegen en omgeven door een overdekte galerij.

3 BISSCHOPPENGALERIJ
Het kerkhof van Mariakerke was niet alleen de begraafplaats van de overleden inwoners van de gemeente maar ook van de strengst katholieke Gentenaars. Tot in de 19de eeuw had men de bisschoppen begraven in de crypte van de kathedraal maar begraven in kerken werd verboden. Daarom werd in 1873 op het kerkhof van Mariakerke een 'bisschoppengalerij' gebouwd: twintig begraafplaatsen in een neogotische galerij, in een L-vorm aan de zijkant van het kerkhof. De galerij werd ontworpen door Jean-Baptiste Bethune, die ook de kruisweg in de galerij realiseerde. De galerij werd nooit volledig afgewerkt en bleef als begraafplaats voor de Gentse bisschoppen in gebruik tot 1959, toen er weer in de crypte van de kathedraal mocht bijgezet worden. De stoffelijke overschotten van de in Mariakerke begraven bisschoppen werden toen weer daartoe verhuisd.

4 PASTORIE
In 1782 gaf Gudwulfus Seiger, de voorlaatste abt van de Gentse Sint-Pietersabdij, de opdracht aan zijn bouwmeester Villegas voor een nieuwe pastorie. Villegas ontwierp een eenvoudig gebouw van één bouwlaag, maar in 1853 werd een verdieping toegevoegd. In de voorgevel herinneren nog drie gevelstenen met inscriptie aan het initiatief van abt Seiger. Op de stenen staan de namen van de toenmalige pastoor, van de abt en van de architect. Sinds 2010 is de pastorie een ontmoetingscentrum dat ter beschikking staat van lokale verenigingen die er vergaderen, repeteren en exposeren.

5 HERBERG SINT-CORNELIUS
Oorspronkelijk was dit een boerenarbeidershuisje gebouwd op het einde van de 18de of begin van de 19de eeuw. In vroegere tijden werden hier een slagery en een café gecombineerd. Vandaag is het enkel nog een druk bezocht volkscafé, maar iedereen kent Sint-Cornelius nog altijd als 'Den Boer', uit de tijd van toen er wel nog vlees verkocht werd. Het café is ook het lokaal van de Koninklijke Sint-Sebastiaangilde van Mariakerke. Schuttersverenigingen komen er samen voor handboogschietingen op de staande wip. Die wip is een ijzeren constructie van 28 meter hoog waarop 'vogels' worden vastgezet: kleine blokjes met kleurige pluimen. Elke vogel heeft een bepaalde waarde. De hoofdvogel staat helemaal bovenaan, op twee bovenste armen worden twee zijvogels en twee zogenaamde 'kallen' gezet, en de kleine vogels zitten op de onderste dwarslatten. De schutters proberen zoveel mogelijk punten te halen. Wie het eerst de hoofdvogel afschiet op de jaarlijkse prijsschieting, is het hele jaar 'koning'. Het café staat vol met voorwerpen en foto's die met die schietingen te maken hebben. Voor de herberg staan prachtige lindebomen waaronder het heerlijk terras en is.

6 BRUGSEVAART
Nu kennen we de vaart vooral als drukke rijksweg, maar ooit ging het wel degelijk allemaal om het kanaal. Door de vrede van Antwerpen van 1609 werd de Schelde ginder gesloten voor scheepvaart naar Vlaanderen. De Aartsbischopen Albrecht en Isabella gaven dus opdracht voor het graven van een vaart van Gent naar Brugge. Meer dan 10 jaar lang werkten 2500 arbeiders zich hiervoor in het zweet. De rechte lijn van de vaart was prioriteit, daarom is er dwars door Mariakerke gegraven en werd er geen rekening gehouden met het bestaande dorp. Vanaf 1623 voor de Bargie dwars door Mariakerke, en dat gedurende tweehonderd jaar, tot de opkomst van de trein. Op deze platte trekschuit pasten 70 personen, soms niet van de minste: tsaar Peter de Grote, Napoleon en Willem I voeren allemaal ooit door Mariakerke. Tot 1950 was de Brugse Vaart een zeer druk bevaren waterweg, maar later werd de Ringvaart de beste connectie met de haven, en de vrachtschepen moesten niet meer door Mariakerke naar Gent. De Brugse Vaart werd hier dus een rustig water.

7 DE BRUG
Bruggen worden in de geschiedenis het vaakst vermeld omdat ze, gezien hun strategisch belang, het mikpunt zijn van verwoestingen. Het was niet anders met de brug van Mariakerke. In 1703 werden er bussels hout aangekocht om de brug in brand te steken en zo de oprukkende Spaanse legers tegen te houden. Zo weten we dat er op dat moment effectief een brug lag. Op een gravure uit 1825 bemerken we een houten brugge. Later lag er een platte metalen draaibrug, die in 1918 door de terugtrekkende Duitse soldaten werd opgeblazen. In 1919 legden de Belgische Pontonniers een houten noodbrug die in 1925 werd vervangen door een bredere, elektromechanische ophaalbrug. In de nacht van 23 mei 1940 kwam het Belgische leger die weer opblazen. De brug werd daarna heropgebouwd door de Duitsers, die ze in 1944 ook maar

weer vernielden op hun terugtocht. Dan kwam er een mechanische ophaalbrug, 50 meter verder richting Brugge. Die ging onder de sloophamer in 1964 toen de huidige brug afgewerkt was. Die ligt er nu nog, tot de volgende oorlog...

8 KASTEEL VAN TIEGHEM DE TEN BERGHE
Dit domein was in het verleden in het bezit van notoire families: tot in de 14de eeuw van de familie Van Vaernewijk, daarna onder meer van de families Triest en Borluut. In de 19de eeuw werd het kasteel eigendom van de familie van Tieghem de ten Berghes. Paul van Tieghem liet in 1889 het neogotische kasteel optrekken naar de plannen van architect Joseph Schadde. Het kreeg de naam 'Les Mugnets', de meiklokjes. Het kasteel werd in 1917 bezet door het Duitse leger zoals vele van de Mariakerkse kastelen. Na de dood van Paul van Tieghem kwam het in handen van de paters Dominicanen, bouwde De Smet uit Wondelgem, de vriendenkring van het personeel van de Kredietbank, een jeugdherberg, Duitse soldaten in de Tweede Wereldoorlog, een ontspanningsoord, een private dieren-tuin met beren en leeuwen, om in 1967 eindelijk... het gemeentehuis te worden. Het parkje is wat rest van het domein rond het kasteel. Een deel werd onteigend voor de bouw van de brug, een deel werd verkaveld. Ook het laatste stuk groen werd bedreigd toen in 1992 een projectontwikkelaar er een supermarkt en hamburgerrestaurant wilde bouwen. De stad bond in na protest van de buurt en het bos werd een openbaar park in 2008. Vooral in het voorjaar, als de bosanemonen bloeien, is dit parkje bijzonder mooi.

9 MUSEUM JULIAAN BRAEKELEIRS
Je daalt de trappen af naar de kelder van het kasteel en komt terecht in het verleden van Mariakerke, met een ingerichte woonkamer, Leuvense stoof inclusief, een kleine herberg en een kappersalon. Dit kleine heemkundig museum met documentatiecentrum, genoemd naar de stichter van de heemkundige kring MARKA, kring open in 1970. De Marka vrijwilligers vertellen bezielde over de laatste reizenkoppings, de wielrafliches en wapenschilden, de oude industriële lampen, de grammofoon met wassen cilinders, enzovoort. In het documentatiecentrum kan je vragen stellen over de geschiedenis van Mariakerke en postkaarten bekijken van verdwenen huizen en straten. Open op zondag van 10 tot 12 uur (behalve feestdagen en in juli en augustus).

10 KOLLEKASTEEL
Tegenover de oude herberg 'In Den Groenen Staek' bouwde de toenmalige Mariakerkse burgemeester Gustaaf Herry in 1830 zijn kasteel, pal op landbouwgrond. Zijn erfgenamen haalden er in 1880 architect Schadde bij om het kasteel te verbouwen in de huidige vorm. Een groot gedeelte van het kasteelpark werd verkaveld in 1965, maar later werd het kasteel gelukkig aangekocht door de vzw Kolle om er een ontmoetingscentrum uit te bouwen onder de naam Kollekasteel. De eerste Kollefeesten werden georganiseerd in 1960. Sindsdien is het een jaarlijks lentefest met optredens, een rommelmarkt, een oldtimerrit, een wielertentocht, Kolles Kunstsalon en natuurlijk een barbecue. Je kan alle andere dagen in de brasserie 't Kolleke terecht tussen 11 en 15 uur, behalve op dinsdag.

11 IN DEN GROENEN STAEK
Deze typisch landelijke herberg is een witbeschilderd, bakstenen gebouw met zadeldaken, vermoedelijk nog uit de tweede helft van de 18de eeuw. In Den Groenen Staek is nu een restaurant met Franse keuken. De herberg en de omgeving vormen een beschermd dorpsgezicht.

12 LES CYGNES / PARKKAFFEE
Het domein 'Les Cygnes' dankt zijn naam aan de statige zwanen die op de vijver voor het kasteel drijven. Het heeft een lange geschiedenis sinds de jaren 1700, en de ene na de andere adellijke familie heeft er mekaar afgelost. Maar sinds 2000 zetten de huidige eigenaars, tijdens de maanden juli en augustus, het domein voor het publiek open als Parkkaffee. In de beginnaden was het een va-et-vient van alternatievelingen en hun kinderen. Gaandeweg werd de romantische zomer-tuin met caravans zo populair bij alle Gentenaars dat er op den duur ook entree gevraagd moest worden, en er kwam een binnensysteem voor het eten en de drank. Niet alle buurtbewoners waren blij met de toestroom van mensen (en auto's), en de toekomst van Parkkaffee is nu heel onzeker. Wordt mogelijk vervolgd.

13 KASTEEL CLAEYS-BOÛUAERT
De precieze geschiedenis van dit omwalde kasteeldomein is niet met zekerheid te achterhalen. Waarschijnlijk was het in de middeleeuwen eigendom van de heren van Mariakerke, de machtige baronnen van Gavere en later van de Vaerneuws. In de loop der eeuwen wisselde het domein meermalen van eigenaar. Het kasteel werd een paar keer gesloopt en weer opgebouwd, een laatste keer in 1888, toen de familie Bracy-Herroux aan architect Joseph Schadde de opdracht gaf. Hij ontwierp het in een fantasierijke neo-Vlaamse renaissancestijl. Alfred Claeys-Boûuaert, zoon van een Gentse bankiersfamilie en later senator voor de katholieke partij, liet het kasteel afwerken. De laatste eigenaar, Alphonse Claeys-Boûuaert, verkocht het kasteel en het domein in 1971 aan de gemeente Mariakerke. Sinds 1999 zit hier het Centrum voor Jonge Kunst (CJK), een ontmoetingsplek en expositie voor artiesten in alle disciplines.

14 DOMEIN CLAEYS-BOÛUAERT
Het park en het kasteel kenden verschillende eigenaars, die allemaal hun stempel op het domein drukten. De familie Penneman bijvoorbeeld liet het nu nog bestaande prieëlie en een serre bouwen. In die serre kweekte de kasteelheer groenten en bloemen, een populaire hobby bij de Gentse aristocratie. Ook de volgende kasteelheer kweekte primeurgroenten, -bloemen en -fruit. Die stedelingen zaktten er massaal voor af naar het kasteelpark. Vanuit die traditie ontstond de jaarlijkse kermis Zomerlief. Het park werd heraanagelegd in de Engelse landschapsstijl, een stijl die komaf maakte met de geometrische indeling van het park en zich volledig liet inspireren door de natuur. Vandaar de kronkelende paden, brugjes en pittoreske gebouwtjes. Zeer kenmerkend zijn vooral de kronkelende, zogeheten serpentinvijvers die aan de walgracht werden toegevoegd. Door die vorm kregen mensen de indruk dat het water veel verder doorliep.

15 DE PLANETENWIJK
Op het einde van de jaren 1950 was er een enorme behoefte aan nieuwe woningen. Zoals vandaag waren er lange lijsten van kandidaat-huurlers en kopers van sociale woningen. Het eerste project in Mariakerke was de wijk Volkshaard in de Zandloperstraat op het einde van de jaren 1960. De verkavelingswoede verspreidde zich snel en doordat er zoveel gebouwd werd, stegen de grondprijzen in de jaren 1970 enorm. De vennootschappen voor sociale woningbouw konden dus geen terrein in het centrum meer aankopen. Het OCMW had wel nog een terrein aan de Zuidbroek dat voor een haalbare prijs kon worden aangekocht, en dat werd de Planetenwijk, waar alle straten vernoemd zijn naar een planeet. De bouw startte in 1976 en de wijk werd ingehuldigd op 31 augustus 1985. Hier zijn nu nog altijd het grootste aantal sociale woningen van Mariakerke.

16 LANDSCHAPSPARK DE GROENE VELDEN
Opvallend aan het zeventien hectare grote landschapspark is dat de ontwerper zo dicht mogelijk bleef bij het oorspronkelijke landbouwlandschap. Daarom kan je er nog steeds de 'bulken' herkennen: smalle percelen

die omzoomd werden met houtkanten en grachten. Dwars door die bulken zijn paden aangelegd: drie rechte paden in de vorm van een ganzenvoet en een kronkelend dijkpad dat zich in een lus door het gebied slingert. Bepaalde stukken zijn beplant, maar de rest van het gebied kon spontaan verbossen. Daardoor ontstonden vanzelf geleidelijke overgangen van lage naar hoge vegetatie, van grasland naar bos. Het zijn net die overgangen die de grote biologische waarde hebben omdat ze vlinders, insecten en kleine zoogdieren aantrekken. Naast een vijver, een klein moeras en boszones met een speelbos, kreeg het landschapspark Groene Velden ook een boomgaard met oude, zeldzame fruitsoorten. Die boomgaard herinnert aan het rijke fruitverleden van de streek: tot de jaren '50 werd er nog veel fruit vanuit Mariakerke geëxporteerd.

17 KAPEL O-L-V VAN LOURDES
In 1879 liet Theresia Van den Hecke, die toen eigenares was van het vlakbij gelegen kasteel Ter Beken, deze kapel bouwen ter ere van Onze-Lieve-Vrouwe van Lourdes, waarvan de verering in Oostakker toen vijf jaar geleden begonnen was. Tegen het eind van de jaren zestig raakte het gebouwje in verval. In 1971 werd er zelfs overwogen om de kapel te verplaatsen of zelfs te slopen, maar dankzij lokaal protest staat ze er nu nog, en de weg moest er met een bocht omheen. Tot op vandaag wordt nog in het dankboek voor Maria geschreven. In het interieur staat een houten gepolychromeerd beeld van Onze-Lieve-Vrouwe van Lourdes, toegeschreven aan de Gentse beeldhouwer Jules Van Biesbroeck.

18 SINT-PAULUSSEMINARIE
Het kasteel Ter Beken gaat terug tot de 15de eeuw. Toen was het "Goet Ter Beken" het centrum van de heerlijkheid van Roodonck, die toebehoorde aan de gelijknamige familie van der Beken. In 1748 werd dit goed eigendom van de ronkende naam Charles-Guillaume d'Allegambe. Hij liet het waterkasteel bouwen dat je nu ziet, in een elegante rococoestijl. Het alliantiewapen van de bouwheer en zijn vrouw is nog te zien in het fronton van de voorgevel. In 1900 kocht baron Amand Casier de Ter Beken het kasteel aan, dat hij liet restaureren. Tijdens de Tweede Wereldoorlog raakte het kasteel zwaar beschadigd. Het bisdom Gent kocht het in 1950 aan om het te renoveren en er het kleinseminarie in onder te brengen. Vandaag doet het gebouw dienst als internaat van het Sint-Lievenscollege.

19 Vliegplein
Tijdens de Eerste Wereldoorlog hadden de Duitse militairen in 1914 het vlieg-veld van Sint-Denijs-Westrem uitgebouwd tot de draaaischijf van het Duitse "Armee Flugpark nr. 4". Na verscheidene Britse aanvalen bestelde de Duitse bezetter om ook enkele "hulp-vliegpleinen" aan te leggen zoals hier op de uitgestrekte kouters van „d' Hoogte". Van hieruit vertrokken verkenningsvliegtuigen naar het front en zelfs vluchten om Londen te bombarderen. Vaak moesten de piloten onverrichterzake terugkeren. Een haastige landing in het donker, met explosieven aan boord was een zeer risicovolle operatie. Daarom dropte de piloot dikwijls de niet-ontploffte bommen in de velden van Mariakerke vóór zijn landing. Het vliegplein lag tussen de Beekstraat en de Vliegpleinkouterstraat, vanaf de Verschansingstraat, voorbij de Mariakerksesteenweg tot aan de Bruidstraat in Drongen. De piloot-officieren waren ingekwartierd in de omliggende kastelen. Allen de straatnaam verwijst vandaag nog naar de aanwezigheid van het Duitse vliegplein.

20 BOURGOYEN-OSSEMEERSEN
Volgens sommigen zijn De Bourgoyen op hun best in mei en juni, met de wilde bloemen in roze, groen en geel. Maar als het vriest is het reservaat ook prachtig, en zelfs bij regenweer lopen er wandelaars uit te waaien. Het Stedelijk Natuurreservaat Bourgoyen-Ossemeersen strekt zich uit over 230 hectare, in een vallei uitgescheid door de Leie. Daardoor bestaat het hoofdzakelijk uit vochtige graslanden, meersen, die doorsneden worden door sloten en grachten. Een van de meest typische landschapselementen is de knotwilg, een geliefde woonplaats van steenulsen, holenduiven en mezen. De graslanden lopen in het najaar onder water, vandaar de grote concentratie watervogels, zoals de slobbeend, de smient en de kemphaan. Als het water in het voorjaar weer zakt, trekken de overgebleven plassen en slijkvels vooral steltlopers die verrekkerd zijn op de salamanders, kikkers en vissen. Voor wie meer over de bomen en beestjes wil weten: aan de hoofdengang staat het Natuur- en Milieucentrum. Die kubusvormige constructie is een 'passiefhuis'. Door de goede isolatie is er nagenoeg geen verwarming nodig bij het biodierkijk of fairtradehapje. De Valkenhuisweg (die we volgen) is genoemd naar de zeventiende-eeuwse hoeve die midden in de Bourgoyen ligt. Op deze plaats werden valken afgericht voor de jaarlijkse valkenjacht van de graven van Vlaanderen. Trouwens, vandaag komen de slechtvalken uit de Sint-Baafskathedraal soms nog naar de Bourgoyen om er de rust te verstoren. Langs de Valkenhuisweg bevond zich lang een huisvuilstort, dat in 1973 werd gesloten, toen de stad het gebied aankocht voor het natuurreservaat.

21 ZOMERLIEFBEELD
Het beeld is de verspersoonlijking van de Zomerliefkermis. De veelkleurige keramiek is van de hand van de Mariakerkse kunstenaar Achiel Pauwels. Het stelt een meisje voor dat uitkijkt om te zien waar de Gentse kandidaat-lieven blijven. Het meisje is omgeven door harten waarvan één versierd is met het wapenschild van Gent en één met het logo van de heemkundige kring van Mariakerke (Marka).

22 VELODROOM
Je ziet er niks meer van, maar achter de gebouwen van de Fortisbank bevond zich vroeger een wielertje, speciaal geopend voor de aankomst van de vijfde rit van de Ronde van België voor liefhebbers, in augustus 1910. De piste was aangelegd rond een uitgegraven vijver, met in het midden een eilandje waarop de fanfare speelde. Soms waren er ook eens vrouwenkoersen. Op zondag 25 mei 1913 arriveerde hier de allereerste Ronde van Vlaanderen, met Pol Deman als winnaar. Tijdens de Eerste Wereldoorlog lag het wielrennen stil. Omdat er ook een tekort was aan brandhout werd de piste in 1916 in stukken gehakt en opgebrand. Spijtig.

Lengte: 9 kilometer. Dat is 1,5 uur voor snelters, 2,5 uur voor de zondagswandelaar en een halve dag voor de plakkers.

639 De Franse koning Dagobert schenkt de heerlijkheid 'Marka' aan de Sint-Baafsbij.

1678 Lodewijk XIV wil na de dood van de Spaanse koning Filips IV de Nederlanden veroveren. Gent wordt bezet en Mariakerke deelt in de brokken met 'honderde campementen van schier alle de natien van Europa, waardoor menichte ravagen, plunderingen...

1485 Maximiliaan van Oostenrijk reist met een leger van 18.000 man vanuit zijn Brugse residentie naar Gent. In Mariakerke houdt hij halt om zijn achtjarige zoon Filips de Schone weer te zien, die al drie jaar vastgehouden werd door Gentenaars. Traanjes!

1886 De eerste tram rijdt op de lijn van Gent naar Zomergem, met twee haltes in Mariakerke. In 1959 wordt die tram vervangen door een bus. Van 1924 tot 1969 rijdt tramlijn 3 tot het Zandeken, daarna werd ook dat een buslijn.

1936 Kolegem krijgt een eigen kerk (Heilig Hart in de Eeklostraat) omdat het meer dan een halfuur wandelen was vanuit de verste hoek van Mariakerke tot aan de hoofdkerk.

1522 Bij de Bourgoyen, in de huidige Driepikkelstraat (driepikkel = galg) komt de nieuwe terechtstellingsplaats van de kasselrij van Oudburg. De geur van rottende lijken aan galg en rad veroorzaakte hier minder overlast.

1571 Godsdienststoeboelen. Op 15 februari achtervolgden de Mariakerkse boeren een plunderende Spaanse soldaat, die in het water sprong en verdrinkte.

1913 De allereerste Ronde van Vlaanderen finisht in de piste van Mariakerke. Pol Deman wint. In datzelfde jaar wordt Jules Dossche, bijgenaamd Duske de vliegende Mariakerkeenaar, profreiner. Hij wordt in 1921 kampioen van België.

1960 De eerste Kollefeesten. De opbrengst dient voor de restauratie van het Kollekasteel, dat in 1970 werd aangekocht door de parochianen van het Heilig Hart als ontmoetingscentrum.

1977 Mariakerke wordt een deelgemeente van Gent. Velen vinden het een spijtige zaak en zien de fusie als een verlies van de eigenheid. Marka geeft in 1976 postuum de 'Heemkundige sprokkelingen over Mariakerke' van Juliaan Braekeleers uit om het verleden te eren.

1612 Veel bedrijven en fraaie gebouwen moeten wijken voor de graafwerken van de Brugse Vaart, want aartsbischopen Albrecht en Isabella eisen dat het kanaal rechtdoor gaat. Vanaf dan klieft de vaart Mariakerke in twee delen.

1918 Koning Albert I, koningin Elisabeth en kroonprins Leopold houden halt in herberg In den Groenen Staek en stappen daar over op paarden om van daaruit te vertrekken voor hun Blijde intrede in Gent.

1999 Ter ere van Robert Martens, de stichter van de Kristelijke Werknemersbeweging (KWB) in Mariakerke en een fervente Oost-Vlaamse wandelaar en cultuurschaker, wordt het Kerkhofwandelpad ingewandeld. De wandelkaart die je vasthoudt is een update daarvan.

A
SINT-CORNELIUS (3DE EEUW)
Werd in 251 paus. Onder de Romeinse christenvervolgelingen stierf hij de martelaarsdood. Sint-Cornelius herken je aan de hoorn die hij in zijn hand houdt en aan de tiara en de drievoudige kruis staf. Mariakerke was een bedevaartplaats voor deze beschermheilige van de boeren en van het vee.

B
ALFRED CLAEYS-BOUUAERT (1844-1936)
Katholiek senator en jurist die meewerkte aan de overdracht van Kongo aan België in 1908. Bouuaert was eigenlijk de naam van zijn moeder, maar omdat met haar deze merkwaardige familienaam zou verdwijnen, mocht hij Bouuaert aan zijn naam toevoegen. Zijn kasteel liet hij bouwen in 1890, in een ontwerp van Joseph Schadde.

C
AMAND CASIER DE TER BEKEN (1862-1938)
Was voorzitter van de Linie Saint Sauveur, een textielabriek die eigendom was zijn familie. Hij was actief binnen de katholieke partij, provincieraadslid van Oost-Vlaanderen, gemeenteraadslid van Gent en senator. Hij woonde in het kasteel de ter Beken en liet het restaureren.

D
EMIEL POETOU (1885-1975)
Beeldhouwer die zijn atelier had in de straat die later zijn naam kreeg. Hij ligt met zijn familie begraven op het kerkhof van Mariakerke. Het meest bekende werk van Poetou zijn de expressionistisch gebeeldhouwde portretkoppen die hij maakte in de jaren 1930, met een kopie in het heemkundig museum.

E
EDGARD BLANQUAERT (1894-1964)
Was taalkundige, foneticus en dialectoloog. Blancaert was de grondlegger van een reeks Nederlandse dialectatlassen en tot april 1939 minister van Openbaar Onderwijs. Hij was rector van de Gentse universiteit van 1944 tot 1947.

F
GÉRARD WILLEMOT (1901-1945)
Heldhaftige verzekeringsmakelaar die in WO II medestichter was van het Belgisch Legioen in Gent. Zijn woning 'Ter Vaert' (Gérard Willemotlaan 90) werd gebruikt als foyer van het gewapend verzet. Hij stierf in het concentratiekamp Dora. Nog oorlogshelden in straatnamen: André De Bruyne, Henri Story en Adriaan Pieters.